

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 21. decembra 2016 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Dohoda o pridružení medzi EHS a Tureckom —
Rozhodnutie č. 1/80 — Článok 7 prvý odsek — Právo na pobyt vzťahujúce sa na rodinných
príslušníkov tureckého pracovníka pôsobiaceho na legálnom trhu práce členského štátu —
Podmienky — Neexistencia potreby, aby turecký pracovník pôsobil na legálnom trhu práce počas
prvých troch rokov pobytu rodinného príslušníka“

V spojených veciach C-508/15 a C-509/15,

ktorých predmetom sú návrhy na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podané
rozhodnutiami Verwaltungsgericht Berlin (Správny súd Berlín, Nemecko) z 9. júla 2015 a doručené
Súdnu dvoru 24. septembra 2015, ktoré súvisia s konaniami:

Sidika Ucar (C-508/15),

Recep Kilic (C-509/15)

proti

Land Berlin,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predsedníčka prvej komory R. Silva de Lapuerta (spravodajkyňa), sudcovia J.-C. Bonichot,
A. Arabadžiev, C.G. Fernlund a S. Rodin,

generálny advokát: P. Mengozzi,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Sidika Ucarová, v zastúpení: P. Meyer, C. Rosenkranz a M. Wilken, Rechtsanwalt,

— Land Berlin, v zastúpení: M. Wehner, splnomocnený zástupca,

— Európska komisia, v zastúpení: D. Martin a T. Maxian Rusche, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 15. septembra 2016,

* * Jazyk konania: nemčina.

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrhy na začatie prejudiciálneho konania sa týkajú výkladu článku 7 prvého odseku rozhodnutia asociačnej rady č. 1/80 z 19. septembra 1980 o rozvoji asociácie, pripojeného k dohode, ktorou sa zakladá pridruženie medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a Tureckom, ktorá bola podpísaná 12. septembra 1963 v Ankare Tureckou republikou na jednej strane a členskými štátmi EHS a Spoločenstva na druhej strane a ktorá bola uzavretá, schválená a potvrdená v mene Spoločenstva rozhodnutím Rady 64/732/EHS z 23. decembra 1963 (Ú. v. ES 1964, 217, s. 3685; Mim. vyd. 11/011, s. 10, ďalej len „dohoda o pridružení“).
- 2 Tieto návrhy boli prednesené v rámci dvoch sporov medzi pani Sidikou Ucarovou (vec C-508/15) a pánom Recepom Kilicom (vec C-509/15) na jednej strane a Land Berlin (Spolková krajina Berlín) na druhej strane, pričom uvedené spory sa týkali zamietnutia ich žiadostí o predĺženie ich povolenia na pobyt v Nemecku zo strany Ausländerbehörde Berlin (Cudzinecká služba v Berlíne, ďalej len „cudzinecká služba“), Landesamt für Bürger- und Ordnungsangelegenheiten (Úrad spolkovej krajiny pre záležitosti týkajúce sa občanov a verejného poriadku, Nemecko), a pokiaľ ide o pána Kilica, rozhodnutia cudzineckej služby, ktorým sa nariaďuje jeho vyhostenie z územia tohto členského štátu.

Právny rámec

Právo Európskej únie

Dohoda o pridružení

- 3 Z článku 2 ods. 1 dohody o pridružení vyplýva, že jej cieľom je podporovať stále a vyrovnané posilňovanie obchodných a hospodárskych vzťahov medzi zmluvnými stranami s prihliadnutím najmä na nevyhnutnosť zabezpečiť urýchlený rozvoj hospodárstva Turecka a zvýšenie úrovne zamestnávania a životných podmienok tureckého obyvateľstva.
- 4 V tejto súvislosti dohoda o pridružení obsahuje prípravné obdobie, ktoré umožní Tureckej republike posilniť jej ekonomiku s pomocou Spoločenstva (článok 3), prechodné obdobie, v priebehu ktorého sa zabezpečí postupné zavedenie colnej únie a zbližovanie hospodárskych politík (článok 4), a záverečné obdobie, ktoré je založené na existencii colnej únie a zahŕňa posilňovanie koordinácie hospodárskych politík zmluvných strán (článok 5).
- 5 Podľa článku 12 dohody o pridružení, vloženého do jej hlavy II, ktorá sa nazýva „Uplatňovanie prechodného obdobia“ [*neoficiálny preklad*]:

„Zmluvné strany sa dohodli, že budú uplatňovať články [45, 46 a 47 ZFEÚ], aby medzi sebou postupne dosiahli voľný pohyb pracovníkov.“ [*neoficiálny preklad*]

Dodatkový protokol

- 6 Dodatkový protokol, ktorý bol podpísaný 23. novembra 1970 v Bruseli a v mene Spoločenstva bol uzatvorený, schválený a potvrdený nariadením Rady (EHS) č. 2760/72 z 19. decembra 1972 (Ú. v. ES L 293, 1972, s. 1; Mim. vyd. 11/011, s. 41, ďalej len „dodatkový protokol“), zakotvuje v zmysle svojho článku 1 podmienky, pravidlá a harmonogram realizácie prechodnej etapy uvedenej v článku 4 dohody o pridružení.

- 7 Podľa jeho článku 62 je dodatkový protokol neoddeliteľnou súčasťou uvedenej dohody.
- 8 Dodatkový protokol obsahuje hlavu II nazvanú „Pohyb osôb a služieb“, ktorej kapitola I sa týka pracovníkov.
- 9 Článok 36 dodatkového protokolu, ktorý je súčasťou uvedenej kapitoly I, stanovuje, že voľný pohyb pracovníkov medzi členskými štátmi Spoločenstva a Tureckom sa bude uskutočňovať postupne v súlade so zásadami uvedenými v článku 12 dohody o pridružení od konca dvanásteho až do konca dvadsiateho druhého roka po vstupe tejto dohody do platnosti a že asociačná rada rozhodne o pravidlách potrebných na tieto účely.

Rozhodnutie č. 1/80

- 10 Asociačná rada prijala 19. septembra 1980 rozhodnutie č. 1/80. Články 6, 7 a 14 tohto rozhodnutia sa nachádzajú v oddiele 1 týkajúcom sa otázok zamestnania a voľného pohybu pracovníkov, ktorý spadá do kapitoly II tohto rozhodnutia nazvanej „Sociálne ustanovenia“.

- 11 Článok 6 ods. 1 tohto rozhodnutia znie:

„S výhradou ustanovení článku 7 o slobodnom prístupe rodinných príslušníkov k zamestnaniu turecký pracovník, ktorý patrí do legálneho trhu práce v členskom štáte:

- má právo v tomto členskom štáte, po roku legálneho zamestnania, na predĺženie svojho pracovného povolenia u toho istého zamestnávateľa, ak má voľné pracovné miesto,
- má právo v tomto členskom štáte, po troch rokoch legálneho zamestnania a s výhradou prednosti poskytovanej pracovníkom z členských štátov Spoločenstva, odpovedať na pracovnú ponuku v rovnakej profesii u zamestnávateľa podľa svojho výberu, urobenú za normálnych podmienok a zaregistrovanú na úrade práce v tomto členskom štáte,
- požíva v tomto členskom štáte, po štyroch rokoch legálneho zamestnania, výhodu slobodného prístupu ku každému zamestnaniu podľa svojho výberu.“

- 12 Článok 7 prvý odsek toho istého rozhodnutia stanovuje:

„Rodinní príslušníci tureckého pracovníka patriaceho do legálneho trhu práce v členskom štáte, ktorí získali povolenie sa k nemu pripojiť:

- majú právo odpovedať – s výhradou prednosti poskytovanej pracovníkom z členských štátov Spoločenstva – na akúkoľvek pracovnú ponuku, ak tam majú legálny pobyt aspoň tri roky,
- požívajú slobodný prístup k akémukoľvek zamestnaniu podľa svojho výberu, ak tam majú legálny pobyt aspoň päť rokov.“

- 13 Článok 14 ods. 1 rozhodnutia č. 1/80 stanovuje:

„Ustanovenia tohto oddielu sa uplatňujú s výhradou obmedzení z dôvodov verejného poriadku, verejnej bezpečnosti a verejného zdravia.“

Nemecké právo

- 14 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-509/15 vyplýva, že vydávanie povolenia na pobyt na nemeckom území v máji 1997 a predlžovanie týchto povolení v apríli 1999 upravoval jednak Gesetz über die Einreise und den Aufenthalt von Ausländern im Bundesgebiet (zákon o vstupe cudzincov na spolkové územie a o ich pobyte) z 9. júla 1990 (BGBl. 1990 I, s. 1354, ďalej len „AuslG“) v znení z 29. októbra 1997 (BGBl. 1997 I, s. 2584) a jednak Verordnung zur Durchführung des Ausländergesetzes (vykonávacie nariadenie k AuslG).
- 15 Podľa § 7 ods. 2 AuslG v znení z 29. októbra 1997:
- „Povolenie na pobyt sa v zásade zamietne, ak
- ...
2. cudzinec nedokáže zabezpečiť svoje živobytie... vlastnou zárobkovou činnosťou, vlastným majetkom alebo vlastnými prostriedkami...“
- 16 § 17 AuslG nazvaný „Zlúčenie rodiny u cudzincov“ v znení z 29. októbra 1997 znel:
- „1. Zahraničnému rodinnému príslušníkovi cudzinca je možné na účely ochrany manželstva a rodiny podľa článku 6 [Grundgesetz (Základný zákon)], udeliť a predĺžiť povolenie na pobyt na účely vytvorenia a zachovania rodinného spolužitia s cudzincom na spolkovom území.
2. Povolenie na pobyt sa na účel uvedený v prvom odseku smie udeliť, len ak
1. je cudzinec držiteľom povolenia na pobyt alebo oprávnenia na pobyt;
2. je k dispozícii dostatočné ubytovanie a
3. živobytie rodinného príslušníka je zaistené z vlastnej zárobkovej činnosti cudzinca, vlastného majetku alebo iných vlastných prostriedkov; na zamedzenie neprimeranej tvrdosti môže byť povolenie na pobyt udelené, keď je živobytie rodiny zaistené aj z vlastnej zárobkovej činnosti rodinného príslušníka, ktorý sa oprávnené alebo tolerované zdržiava na spolkovom území, alebo rodinného príslušníka, ktorý má vyživovaciu povinnosť.“
- 17 Podľa § 96 ods. 4 AuslG v znení z 29. októbra 1997 tureckým štátnym príslušníkom, ktorí majú menej ako 16 rokov a pred 15. januárom 1997 boli oslobodení od povinnosti mať povolenie na pobyt, pričom majú na spolkovom území plne legálny pobyt, sa na základe výnimky z § 17 ods. 2 bodov 2 a 3 a § 8 ods. 1 bodov 1 a 2 udeľuje povolenie na pobyt podľa § 17 ods. 1
- 18 Podľa § 28 ods. 4 vykonávacieho nariadenia k AuslG tureckým štátnym príslušníkom, ktorí majú menej ako 16 rokov a sú držiteľmi pasu alebo dokladu pre dieťa, ktorý je podobný pasu, sa z úradnej moci udeľuje do 30. júna 1998 povolenie na pobyt v súlade so zákonnými ustanoveniami, ak im bolo povolené vrátiť sa na územie, majú na spolkovom území od tohto momentu plne legálny pobyt, aspoň jeden z ich rodičov má povolenie na pobyt a bolo uskutočnené povinné vyhlásenie.
- 19 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-508/15 vyplýva, že vydanie povolenia na pobyt v novembri 2001 a žiadosti o predĺženie takého povolenia podané v rokoch 2002 a 2004 boli upravené ustanoveniami AuslG zmeneného a doplneného zákonmi zo 16. februára 2001 (BGBl. 2001 I, s. 266) a z 9. januára 2002 (BGBl. 2002 I, s. 361). § 18 takto zmeneného a doplneného AuslG nazvaný „Zlúčenie s manželom“ stanovoval:

„1. Manželovi cudzinca sa v rámci ustanovení § 17 udelí povolenie na pobyt, keď cudzinec

...

- (3) je držiteľom povolenia na pobyt, manželstvo existovalo už v čase vstupu cudzinca na územie a cudzinec toto manželstvo uviedol vo svojej prvej žiadosti o povolenie na pobyt ...

...

2. Povolenie na pobyt možno udeliť odlišne od odseku 1 bodu 3.“

- 20 Napokon z návrhov na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že pokiaľ ide o spory vo veci samej, vnútroštátne ustanovenia upravujúce predĺženie povolenia na pobyt v priebehu roka 2006, udelenie povolenia na pobyt na základe dohody o pridružení, ako aj vyhostenie, sú zakotvené v Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (zákon o pobyte, zamestnaní a integrácii cudzincov na spolkovom území) z 30. júla 2004 (BGBl. 2004 I, s. 1950), ako aj v znení tohto istého zákona zverejnenom 25. februára 2008 (BGBl. 2008 I, s. 162) (ďalej len „AufenthG“).

- 21 § 4 ods. 5 AufenthG stanovoval:

„Cudzinec, ktorý má na základe [dohody o pridružení] právo na pobyt, je povinný preukázať existenciu tohto práva predložením dôkazu o tom, že má povolenie na pobyt, pokiaľ nemá povolenie na usadenie sa ani povolenie na trvalý pobyt v ES. Povolenie na pobyt sa vydáva na žiadosť.“

- 22 § 5 AufenthG nazvaný „Všeobecné podmienky udelenia“ bol formulovaný takto:

„1. Udelenie povolenia na pobyt je spravidla podmienené

(1) zaistením živobytia

...“

- 23 § 8 AufenthG nazvaný „Predĺženie povolenia na pobyt“ stanovoval:

„1. Na predĺženie povolenia na pobyt sa uplatnia rovnaké ustanovenia ako na jeho udelenie.

...“

- 24 Podľa § 11 ods. 1 AufenthG:

„Cudzinec, ktorý bol vyhostený, vrátený alebo odsunutý, nesmie znovu vstúpiť na spolkové územie a zdržiavať sa na ňom. Povolenie na pobyt sa mu neudelí ani v prípade, že budú splnené podmienky na vznik nároku podľa tohto zákona...“

- 25 § 27 AufenthG, ktorý upravuje zásadu zlúčenia rodiny, stanovoval:

1. Povolenie na pobyt na účely vytvorenia a zachovania rodinného spolužitia na spolkovom území pre zahraničných rodinných príslušníkov (zlúčenie rodiny) sa udeľuje a predlžuje na účely ochrany manželstva a rodiny podľa článku 6 [Grundgesetz (Základný zákon)].

...“

- 26 § 30 AufenthG nazvaný „Zlúčenie s manželom“ stanovoval:

„1. Manželovi cudzinca sa udelí povolenie na pobyt, ak cudzinec

(1) má povolenie usadiť sa;

...

27 Podľa § 53 AufenthG:

„Cudzinec bude vyhostený, ak:

1. bol právoplatne odsúdený za jeden alebo viac úmyselných trestných činov na trest odňatia slobody alebo na trest pre mladistvých v dĺžke najmenej tri roky alebo ak bol počas obdobia piatich rokov právoplatne odsúdený za úmyselné trestné činy na viacero trestov odňatia slobody alebo trestov pre mladistvých v celkovej dĺžke najmenej tri roky, alebo ak bol pri jeho poslednom právoplatnom odsúdení nariadený ochranný dohľad;
2. bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin v rozpore so zákonom o omamných látkach... na trest pre mladistvých v dĺžke najmenej dva roky alebo bol právoplatne nepodmienečne odsúdený na trest odňatia slobody...

28 Podľa § 55 AufenthG:

„1. cudzinca možno vyhostiť, ak jeho pobyt narúša verejnú bezpečnosť a verejný poriadok alebo iné dôležité verejné záujmy Spolkovej republiky Nemecko.

2. cudzinca možno vyhostiť podľa odseku 1 najmä v prípade, ak sa dopustil

...

(2) nie ojedinelého alebo zanedbateľného porušenia právnych predpisov, súdnych alebo správnych rozhodnutí alebo opatrení...

Spory vo veciach samých a prejudiciálne otázky

Vec C-508/15

29 Pani Ucarová je tureckou štátnou príslušníčkou, ktorá sa v roku 1977 vydala za pána Ucara, tiež tureckého štátneho príslušníka. Manželia žili v Turecku. V rokoch 1978 až 1986 sa im narodili štyri deti. V roku 1991 sa manželia rozviedli.

30 V tom istom toku sa pán Ucar oženil s nemeckou štátnou príslušníčkou, s ktorou následne žil v Nemecku. V roku 1996 vydali vnútroštátne orgány pánovi Ucarovi povolenie na časovo neobmedzený pobyt. V roku 1999 toto manželstvo zaniklo.

31 V septembri 2000 sa pani Ucarová opäť zosobášila so svojim bývalým manželom pánom Ucarom. V novembri 2001, v sprievode ich posledného dieťaťa, vstúpila na nemecké územie s vízom vydaným z titulu zlúčenia s manželom. Dňa 27. novembra 2001 jej udelila cudzinecká služba povolenie na pobyt manželky s platnosťou do 26. novembra 2002. Pán Ucar v tom čase pracoval od mája 2000 ako pekár v zamestnaneckom pomere. Na konci roka 2001 tento pomer ukončil a od začiatku roka 2002 začal pracovať ako samostatne zárobkovo činná osoba.

32 V rámci konania o predĺženie svojho povolenia na pobyt pani Ucarová s cieľom preukázať zabezpečenie prostriedkov na živobytie poukázala na príjmy svojho manžela z uvedenej zárobkovej činnosti. Jej povolenie na pobyt bolo najprv predĺžené 28. novembra 2002 na dva roky, a následne bolo

29. novembra 2004 znovu predĺžené do 28. novembra 2006, pričom boli opäť zohľadnené dôkazy o príjmoch jej manžela zo samostatnej zárobkovej činnosti. V októbri 2005 pán Ucar ukončil svoju samostatnú zárobkovú činnosť a začal opäť pracovať ako pekár v zamestnaneckom pomere, pričom túto činnosť vykonával nepretržite v období od 1. novembra 2005 do decembra 2011.
- 33 Dňa 21. novembra 2006 vydala cudzinecká služba pani Ucarovej povolenie na pobyt na účely zlúčenia rodiny, pričom zaznamenala, že pán Ucar pracuje opäť v zamestnaneckom pomere od novembra 2005. Toto povolenie bolo následne viackrát predĺžené, naposledy do 12. decembra 2013.
- 34 Dňa 16. augusta 2013 pani Ucarová požiadala o povolenie na pobyt na základe § 4 ods. 5 AufenthG, pričom sa opierala o právo na pobyt na základe dohody o pridružení. Na podporu svojej žiadosti tvrdila, že splnila podmienky článku 7 prvého odseku rozhodnutia č. 1/80, najmä vzhľadom na to, že jej manžel bol v zamestnaneckom pomere nepretržite od novembra 2005.
- 35 Rozhodnutím zo 6. mája 2014 cudzinecká služba odmietla znovu predĺžiť povolenie na pobyt manželky, ktoré sa na pani Ucarovú vzťahovalo, pretože dospela k záveru, že viac nemá zabezpečené prostriedky na živobytie. Okrem toho cudzinecká služba neudelila pani Ucarovej povolenie na pobyt ani na základe spojených ustanovení § 4 ods. 5 AufenthG a článku 7 prvého odseku rozhodnutia č. 1/80, keďže usúdila, že nenadobudla právo na pobyt na základe dohody o pridružení.
- 36 Podľa cudzineckej služby je totiž na účely nadobudnutia práva na pobyt na základe týchto ustanovení nevyhnutné jednak to, aby rodinný príslušník, prostredníctvom ktorého vzniká nárok na zlúčenie rodiny, patrila do miestneho legálneho trhu práce v čase vydania prvého povolenia na pobyt z dôvodu zlúčenia rodiny, a jednak to, aby bola osoba, s ktorou sa má zlúčiť rodina, v postavení zamestnanca počas troch rokov po vydaní tohto povolenia na pobyt. Skutočnosť, že osoba, s ktorou sa má zlúčiť rodina, nadobudne postavenie zamestnanca neskôr a že si toto postavenie udrží počas troch rokov, preto nestačí. Nakoniec cudzinecká služba dospela k záveru, že predĺženie povolenia na pobyt nemožno považovať za povolenie pripojiť sa k pracovníkovi v zmysle článku 7 prvého odseku rozhodnutia č. 1/80, pretože v čase príchodu na nemecké územie v priebehu roka 2001 už pani Ucarová mala povolenie pripojiť sa k svojmu manželovi ako k tureckému pracovníkovi.
- 37 Pani Ucarová podala žalobu proti rozhodnutiu cudzineckej služby zo 6. mája 2014 na vnútroštátny súd Verwaltungsgericht Berlin (Správny súd Berlín).
- 38 V rámci konania o tejto žalobe si vnútroštátny súd kladie otázku o pôsobnosti článku 7 prvého odseku rozhodnutia č. 1/80.
- 39 Za týchto podmienok Verwaltungsgericht Berlin (Správny súd Berlín) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:
- „1. Má sa článok 7 prvý odsek prvá zarážka rozhodnutia č. 1/80 vykladať v tom zmysle, že podmienky sú splnené aj vtedy, keď trojročnému legálnemu pobytu rodinného príslušníka u tureckého pracovníka, ktorý pôsobí na legálnom trhu práce, predchádzalo obdobie, keď pracovník, ktorému bolo na začiatku vydané povolenie na pobyt, opustil legálny trh práce členského štátu po tom, ako bolo vydané povolenie rodinnému príslušníkovi pripojiť sa k nemu v zmysle tohto ustanovenia?
2. Má sa článok 7 prvý odsek rozhodnutia č. 1/80 vykladať v tom zmysle, že predĺženie povolenia na pobyt treba považovať za povolenie upravené v tomto ustanovení pripojiť sa k tureckému pracovníkovi pôsobiacemu na legálnom trhu práce, keď dotknutý rodinný príslušník žije nepretržite s tureckým pracovníkom odvtedy, ako získal povolenie pripojiť sa k nemu v zmysle tohto ustanovenia, ale tento pracovník pôsobí na legálnom trhu práce členského štátu po prechodnom odchode z neho znovu až v čase predĺženia povolenia?“

Vec C-509/15

- 40 Pán Kilic sa narodil 11. novembra 1993 v Turecku, v čase dovolenky jeho rodičov, tureckých štátnych príslušníkov, ktorí v tom čase žili v Nemecku. Na nemecké územie vstúpil 16. apríla 1994. V tom čase bol jeho otec viac ako rok nezamestnaný. Jeho matka ho vychovávala po rozchode s manželom sama, a to od mája 1996 až do dovŕšenia 14 rokov, pričom nepôsobila na trhu práce. V januári 1997 bola zavedená povinnosť všetkých tureckých štátnych príslušníkov starších ako 16 rokov mať povolenie na pobyt a pánovi Kilicovi bolo takéto povolenie vydané 5. mája 1997, pričom bolo platné do 5. mája 1999. Jeho matka nastúpila do zamestnania 30. júna 1998 a takto pracovala prakticky nepretržite až do apríla 2003, keď nastúpila na materskú dovolenku a potom na rodičovskú dovolenku trvajúcu niekoľko rokov.
- 41 Dňa 23. apríla 1999 cudzinecká služba predĺžila pánovi Kilicovi povolenie na pobyt o rok. Je potrebné uviesť, že pri tejto príležitosti bolo predložené potvrdenie zamestnávateľa jeho matky. Nemecké orgány však uviedli, že matka pána Kilica dostáva sociálnu pomoc, čo v tom čase z právneho hľadiska nebránilo predĺženiu povolenia na pobyt pre pána Kilica. Toto povolenie na pobyt bolo viackrát predĺžené na presne vymedzené obdobia až do 10. novembra 2011. Odvtedy mal pán Kilic k dispozícii dočasné potvrdenia.
- 42 Pán Kilic stál niekoľkokrát pred trestným súdom. Poslednýkrát bol odsúdený rozsudkom Amtsgericht Tiergarten (Okresný súd v Tiergartene, Nemecko) z 11. júna 2013 na trest pre mladistvých, a to na trest odňatia slobody na tri roky a tri mesiace za nedovolené obchodovanie s omamnými látkami v skupine. V uvedenom rozsudku sa uvádzajú viaceré predchádzajúce odsúdenia, najmä z dôvodu ublíženia na zdraví, vyhrážania, vydierania v skupine, prenasledovania a poškodzovania majetku.
- 43 Uvedeným obdobiam odňatia slobody predchádzala chaotická školská dochádzka, avšak 17. júna 2011 pán Kilic získal počas odňatia slobody všeobecný doklad o dosiahnutí vyššieho školského vzdelania.
- 44 Dňa 24. júla 2014 cudzinecká služba jednak zamietla žiadosť pána Kilica o predĺženie povolenia na pobyt a jednak nariadila jeho vyhostenie z nemeckého územia na základe spojených ustanovení § 53 bodov 1 a 2 a § 55 AufenthG.
- 45 Podľa cudzineckej služby sa pán Kilic nemôže odvolávať na ochranu pobytu založenú na dohode o pridružení. Na základe článku 7 rozhodnutia č. 1/80 totiž nenadobudol nijaké právo, keďže jeho rodičia nepôbali na legálnom trhu práce počas troch rokov odo dňa, keď pán Kilic vstúpil na nemecké územie.
- 46 Okrem toho, keďže vzhľadom na početné a závažné porušenia zákona, ktorých sa dotknutá osoba dopustila, existovalo riziko, že sa iných odsúdeniahodných činov dopustí aj v budúcnosti, a keďže pre dôležité záujmy spoločnosti predstavovala veľké nebezpečenstvo, cudzinecká služba konštatovala, že závažné dôvody bezpečnosti a verejného poriadku ju viedli k rozhodnutiu nariadiť vyhostenie pána Kilica. Podľa cudzineckej služby zváženie jednotlivých existujúcich záujmov tak z právneho, ako i skutkového hľadiska odôvodňuje toto opatrenie, keďže verejný záujem, ktorému slúži, do veľkej miery presahuje osobný záujem pána Kilica spočívajúci v udržaní úzkych osobných väzieb so Spolkovou republikou Nemecko a v pokračovaní jeho pobytu na území tohto členského štátu.
- 47 Dňa 1. septembra 2014 podal pán Kilic, ktorý bol 27. mája 2015 prepustený z väzenia, na vnútroštátny súd žalobu proti rozhodnutiu cudzineckej služby z 24. júla 2014, pričom tvrdil, že získal právo na pobyt na základe článku 7 rozhodnutia č. 1/80, keďže jeho matka pôsobila na legálnom trhu práce od 30. júna 1998 viac ako tri roky. Podľa pána Kilica sa tak ochrana proti vyhosteniu na základe článku 14 tohto rozhodnutia pri zvažovaní existujúcich záujmov dostatočne nezohľadnila.

- 48 Za týchto podmienok Verwaltungsgericht Berlin (Správny súd Berlín) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúcu prejudiciálnu otázku:

„Možno za povolenie na zlúčenie rodiny v zmysle článku 7 rozhodnutia č. 1/80 považovať to, že sa rodinnému príslušníkovi po povolení pripojiť sa k osobám, ktoré na začiatku získali povolenie na pobyt, ale nepatrili do trhu práce, predĺži povolenie na pobyt v okamihu, keď sa osoba, ktorá na začiatku získala povolenie na pobyt, u ktorej má rodinný príslušník legálny pobyt, stala pracovníkom?“

- 49 Uznesením predsedu Súdneho dvora z 27. októbra 2015 boli veci C-508/15 a C-509/15 spojené na spoločné konanie na účely písomnej časti konania, ústnej časti konania a rozsudku.

O prejudiciálnych otázkach

Úvodné poznámky

- 50 Prejednávané spojené veci sa týkajú dvoch tureckých štátnych príslušníkov, pani Ucarovej a pána Kilica, ktorí sa ako rodinní príslušníci, teda ako manželka a syn tureckých štátnych príslušníkov s legálnym pobytom v Nemecku, usadili v tomto členskom štáte, kde mali legálny pobyt viac ako desať rokov, pričom nemecké orgány odmietli predĺžiť ich povolenia na pobyt.
- 51 Na úvod treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora v rámci postupu spolupráce s vnútroštátnymi súdmi zakotveného v článku 267 ZFEÚ prislúcha Súdnemu dvoru dať vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť prejednávaný spor, a z tohto pohľadu je úlohou Súdneho dvora prípadne preformulovať otázky, ktoré sú mu predložené (rozsudok z 8. decembra 2011, Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-157/10, EU:C:2011:813, bod 18).
- 52 V prejednávanej veci je vzhľadom na skutkové okolnosti v oboch sporoch vo veci samej zrejmé, že prvá otázka položená v rámci veci C-508/15 je relevantná aj vo veci C-509/15, takže aby bolo možné poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť prejednávaný spor, je potrebné preskúmať prvú otázku položenú v rámci veci C-508/15 z pohľadu skutkových okolností v oboch sporoch vo veci samej.

O prvej otázke vo veci C-508/15

- 53 Vo svojej prvej otázke položenej vo veci C-508/15 sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 7 prvý odsek prvá zarážka rozhodnutia č. 1/80 vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie priznáva právo na pobyt rodinnému príslušníkovi tureckého pracovníka, pričom uvedený rodinný príslušník získal povolenie na vstup do tohto členského štátu z dôvodu zlúčenia rodiny a od vstupu na nemecké územie žije s uvedeným tureckým pracovníkom v spoločnej domácnosti, keď obdobie troch rokov, počas ktorých turecký pracovník pôsobil na legálnom trhu práce, nenasledovalo bezprostredne po vstupe dotknutého rodinného príslušníka do hostujúceho členského štátu, ale až neskôr.
- 54 Na úvod je potrebné pripomenúť, že ustanovenia článku 7 prvého odseku rozhodnutia č. 1/80 jasne, presne a nepodmienečne zakotvujú jednak právo rodinných príslušníkov tureckého pracovníka, ktorý pôsobí na legálnom trhu práce v členskom štáte, teda rodinných príslušníkov, ktorí získali povolenie sa k nemu pripojiť, odpovedať – s výhradou prednosti poskytovanej pracovníkom z členských štátov – na akúkoľvek pracovnú ponuku, ak tam majú legálny pobyt aspoň tri roky (prvá zarážka), a jednak právo na slobodný prístup k akémukoľvek zamestnaniu podľa svojho výberu v členskom štáte, ak tam majú legálny pobyt aspoň päť rokov (druhá zarážka) (rozsudok zo 17. apríla 1997, Kadiman, C-351/95, EU:C:1997:205, bod 27).

- 55 Podľa tohto ustanovenia rodinní príslušníci tureckého pracovníka majú pod podmienkou splnenia v ňom vymenovaných podmienok vlastné právo na prístup na trh práce v hostiteľskom členskom štáte. V tejto súvislosti Súdny dvor opakovane rozhodol, že práva, ktoré uvedený článok 7 prvý odsek priznáva rodinným príslušníkom tureckého pracovníka v oblasti zamestnania v dotknutom členskom štáte, nutne zahŕňajú aj existenciu súbežného práva na pobyt v prospech dotknutej osoby, inak by bolo právo na prístup na trh práce a právo na skutočný výkon pracovnej činnosti zbavené akéhokoľvek účinku (rozsudok z 19. júla 2012, Dülger, C-451/11, EU:C:2012:504, bod 28 a citovaná judikatúra).
- 56 Zo znenia tohto ustanovenia vyplýva, že nadobudnutie v ňom stanovených práv podlieha splneniu troch kumulatívnych podmienok, ktoré spočívajú v tom, že dotknutá osoba musí byť rodinným príslušníkom tureckého pracovníka, ktorý už pôsobí na legálnom trhu práce v hostiteľskom členskom štáte, príslušné orgány tohto štátu jej povolili pripojiť sa k uvedenému pracovníkovi a má tri alebo päť rokov legálny pobyt na území tohto členského štátu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. júla 2012, Dülger, C-451/11, EU:C:2012:504, bod 29).
- 57 Pokiaľ ide predovšetkým o podmienku týkajúcu sa pôsobenia tureckého pracovníka na legálnom trhu práce v hostiteľskom členskom štáte, Súdny dvor rozhodol, že táto podmienka sa viaže na pojem „pôsobenie na legálnom trhu práce“, ktorého pôsobnosť je rovnaká ako v prípade rovnakého pojmu v rámci článku 6 ods. 1 rozhodnutia č. 1/80, pričom tento pojem označuje všetkých pracovníkov, ktorí dodržali zákonné a právne požiadavky hostiteľského členského štátu, a preto majú právo na výkon povolania na jeho území (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. decembra 2008, Altun, C-337/07, EU:C:2008:744, body 22, 23 a 28).
- 58 Pokiaľ ide ďalej o podmienku, že rodinný príslušník získal povolenie pripojiť sa k tureckému pracovníkovi, Súdny dvor spresnil, že smeruje k tomu, aby vylúčila z pôsobnosti článku 7 prvého odseku rozhodnutia č. 1/80 rodinných príslušníkov tureckého pracovníka, ktorí vstúpili na územie hostiteľského členského štátu a zdržiavajú sa tam v rozpore s platnou právnou úpravou tohto členského štátu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. novembra 2004, Cetinkaya, C-467/02, EU:C:2004:708, bod 23).
- 59 V tomto kontexte Súdny dvor rozhodol, že toto ustanovenie sa týka postavenia tureckého štátneho príslušníka, ktorý ako rodinný príslušník tureckého pracovníka, ktorý patrí alebo patrilo do legálneho trhu práce v hostiteľskom členskom štáte, buď získal povolenie pripojiť sa tam k vyššie uvedenému pracovníkovi v rámci zlúčenia rodiny, alebo sa narodil a mal vždy bydlisko v tomto členskom štáte (rozsudok z 18. júla 2007, Derin, C-325/05, EU:C:2007:442, bod 48 a citovaná judikatúra).
- 60 Napokon, pokiaľ ide o podmienku pobytu, článok 7 prvý odsek prvá zarážka rozhodnutia č. 1/80 ukladá rodinným príslušníkom tureckého pracovníka povinnosť mať u neho nepretržitý pobyt aspoň počas troch rokov (rozsudok z 18. decembra 2008, Altun, C-337/07, EU:C:2008:744, bod 30).
- 61 Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora totiž vyplýva, že toto ustanovenie vyžaduje, aby sa zlúčenie rodiny, ktoré bolo dôvodom vstupu rodinného príslušníka na územie hostiteľského členského štátu, prejavilo počas určitého obdobia skutočným spoložitím v domácnosti s pracovníkom, pričom to tak musí byť, kým dotknutá osoba sama nespĺňa podmienky prístupu na trh práce tohto štátu (pozri najmä rozsudok zo 16. marca 2000, Ergat, C-329/97, EU:C:2000:133, bod 36).
- 62 V tejto súvislosti Súdny dvor zdôraznil, že na účely nadobudnutia práva na prístup na trh práce v hostiteľskom členskom štáte rodinným príslušníkom tureckého pracovníka v súlade s článkom 7 prvým odsekom rozhodnutia č. 1/80, musí byť podmienka, že tento pracovník pôsobí na legálnom trhu práce, splnená prinajmenšom počas obdobia troch rokov spoločného pobytu (rozsudok z 18. decembra 2008, Altun, C-337/07, EU:C:2008:744, bod 37).

- 63 V tomto prípade je nepochybné, že tak pani Ucarová, ako aj pán Kilic získali povolenie pripojiť sa k svojim rodinným príslušníkom, teda k tureckým štátnym príslušníkom žijúcim v hostiteľskom členskom štáte, a že vždy žili v spoločnej domácnosti v prvom prípade s manželom a v druhom s matkou.
- 64 Rovnako niet pochybností o tom, že manžel pani Ucarovej a matka pána Kilica boli zamestnaní nepretržite počas troch rokov, z čoho pre ich rodinných príslušníkov vyplývajú práva uvedené v článku 7 prvom odseku rozhodnutia č. 1/80, avšak nie bezprostredne po príchode žalobcov vo veci samej na územie hostiteľského členského štátu, ale neskôr.
- 65 Je preto potrebné spresniť, či na účely získania práva na pobyt podľa článku 7 prvého odseku rozhodnutia č. 1/80 musí byť podmienka pôsobenia referenčného tureckého pracovníka na legálnom trhu práce nevyhnutne splnená tak v čase príchodu dotknutého rodinného príslušníka do hostiteľského členského štátu, ako aj počas troch alebo piatich rokov, ktoré nasledujú bezprostredne po tomto dátume, ako to uviedla cudzinecká služba a ako tvrdí nemecká vláda.
- 66 Je dôležité v prvom rade zdôrazniť, že takáto podmienka nie je vyslovene stanovená v článku 7 prvom odseku rozhodnutia č. 1/80.
- 67 V druhom rade je potrebné vyložiť článok 7 prvý odsek rozhodnutia č. 1/80 z hľadiska cieľa sledovaného týmto ustanovením a tiež systému, ktorý zakotvuje.
- 68 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že systém postupného nadobúdania práv stanovený v článku 7 prvom odseku rozhodnutia č. 1/80 sleduje dvojaký cieľ. Po prvé pred uplynutím počiatočného obdobia troch rokov je cieľom uvedeného ustanovenia umožniť prítomnosť rodinných príslušníkov migrujúceho pracovníka v jeho blízkosti, aby sa prostredníctvom zlúčenia rodiny podporilo zamestnanie a pobyt tureckého pracovníka, ktorý sa už riadne integroval v hostiteľskom členskom štáte. To isté ustanovenie má po druhé za cieľ posilniť trvalé začlenenie rodiny tureckého migrujúceho pracovníka v hostiteľskom členskom štáte tým, že dotknutému rodinnému príslušníkovi po troch rokoch legálneho pobytu na území tohto členského štátu prizná možnosť samostatného prístupu na trh práce. Základným takto sledovaným cieľom je konsolidovať postavenie uvedeného rodinného príslušníka, ktorý je v tomto štádiu už riadne integrovaný v hostiteľskom členskom štáte, tým, že sa mu poskytne príležitosť zabezpečiť si živobytie v dotknutom štáte, a teda vytvoriť si v ňom postavenie nezávislé od migrujúceho pracovníka (rozsudok z 19. júla 2012, Dülger, C-451/11, EU:C:2012:504, body 38 až 40, ako aj citovaná judikatúra).
- 69 Okrem toho s ohľadom na všeobecný cieľ, ktorý rozhodnutie č. 1/80 sleduje a ktorý spočíva v zlepšení režimu využívaného tureckými pracovníkmi a ich rodinnými príslušníkmi v sociálnej oblasti v záujme postupného dosiahnutia voľného pohybu, systém zavedený osobitne článkom 7 prvým odsekom toho istého rozhodnutia smeruje k vytvoreniu priaznivých podmienok na zlúčenie rodiny v hostiteľskom členskom štáte (rozsudok z 29. marca 2012, Kahveci, C-7/10 a C-9/10, EU:C:2012:180, bod 34).
- 70 Výklad článku 7 prvého odseku prvej zarážky rozhodnutia č. 1/80, tak ako ho navrhuje nemecká vláda, v zmysle ktorého za okolností ako vo veci samej sa tureckí štátni príslušníci, ako sú pani Ucarová alebo pán Kilic, nemôžu dovoľávať práv vyplývajúcich z tohto ustanovenia len z dôvodu, že tri roky, v priebehu ktorých bol referenčný turecký pracovník nepretržite zamestnaný, nezačali plynúť bezprostredne od dátumu zlúčenia rodiny, je neprimerane reštriktívny vzhľadom na cieľ, ktorý toto ustanovenie sleduje.
- 71 Okrem toho je potrebné poukázať na to, že vzhľadom na to, že dotknutí rodinní príslušníci nespĺňali podmienky stanovené v článku 6 ods. 1 rozhodnutia č. 1/80, nemali v nijakom prípade prístup na trh práce v hostiteľskom členskom štáte, takže nemohli konsolidovať svoje postavenie v tomto členskom štáte, a to napriek tomu, že tam mali legálny pobyt počas viacerých rokov a v zásade sa v ňom dobre integrovali, a tiež tomu, že od svojho príchodu do hostiteľského členského štátu žili v spoločnej

domácnosti s tureckým štátnym príslušníkom počas obdobia, v ktorom bol tento štátny príslušník nepretržite zamestnaný najmenej tri alebo päť rokov, pričom uvedené nie je v súlade s cieľom článku 7 prvým odsekom rozhodnutia č. 1/80.

- 72 Znenie tohto ustanovenia ani znenie rozhodnutia č. 1/80 vo všeobecnosti však neumožňuje dospieť k záveru, že tvorcovia tohto právneho predpisu mali v úmysle vylúčiť rodinných príslušníkov tak významnej kategórie, ako sú tureckí pracovníci z možnosti získať práva stanovené v článku 7 prvom odseku tohto rozhodnutia.
- 73 Ďalej je potrebné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora nepodlieha výkon práv, ktoré vyplývajú tureckým pracovníkom z rozhodnutia č. 1/80, žiadnej podmienke týkajúcej sa dôvodu, pre ktorý im bolo pôvodne priznané právo na vstup do hostiteľského členského štátu a na pobyt v ňom (rozsudok z 18. decembra 2008, Altun, C-337/07, EU:C:2008:744, bod 42 a citovaná judikatúra).
- 74 V tomto kontexte už Súdny dvor rozhodol, že článok 6 ods. 1 rozhodnutia č. 1/80 sa týka tureckých štátnych príslušníkov, ktorí majú postavenie pracovníkov v hostiteľskom členskom štáte, avšak bez toho, aby sa vyžadovalo, aby vstúpili na územie Únie ako pracovníci, takže toto postavenie mohli nadobudnúť až po ich vstupe na toto územie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 24. januára 2008, Payir a i., C-294/06, EU:C:2008:36, bod 38).
- 75 Za týchto okolností je potrebné sa domnievať, že na účely nadobudnutia práva na pobyt v zmysle článku 7 prvého odseku rozhodnutia č. 1/80 rodinným príslušníkom referenčného tureckého pracovníka nemusí byť podmienka pôsobenia pracovníka na legálnom trhu práce nevyhnutne splnená v samotný deň príchodu dotknutého rodinného príslušníka do hostiteľského členského štátu a počas troch alebo piatich rokov, ktoré po tomto dátume bezprostredne nasledujú.
- 76 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy je na prvú otázku vo veci C-508/15 potrebné odpovedať, že článok 7 prvý odsek prvá zarážka rozhodnutia č. 1/80 sa má vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie priznáva právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte rodinnému príslušníkovi tureckého pracovníka, teda rodinnému príslušníkovi, ktorý získal povolenie na vstup do tohto členského štátu z dôvodu zlúčenia rodiny a ktorý od momentu vstupu na územie tohto členského štátu žil v spoločnej domácnosti s týmto tureckým pracovníkom, a to aj v prípade, že minimálne obdobie troch rokov, v priebehu ktorého turecký pracovník pôsobil na legálnom trhu práce, nezačalo plynúť bezprostredne po príchode dotknutého rodinného príslušníka do hostiteľského členského štátu, ale až neskôr.

O druhej otázke vo veci C-508/15 a otázke vo veci C-509/15

- 77 Vzhľadom na odpoveď na prvú otázku vo veci C-508/15 nie je potrebné odpovedať na druhú otázku v tejto veci ani na otázku vo veci C-509/15.

O trovách

- 78 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo vnútroštátnom konaní incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

Článok 7 prvý odsek prvá zarážka rozhodnutia asociačnej rady č. 1/80 z 19. septembra 1980 o rozvoji asociácie sa má vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie priznáva právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte rodinnému príslušníkovi tureckého pracovníka, teda rodinnému príslušníkovi, ktorý získal povolenie na vstup do tohto členského štátu z dôvodu zlúčenia rodiny a ktorý od momentu vstupu na územie tohto členského štátu žil v spoločnej domácnosti s týmto tureckým pracovníkom, a to aj v prípade, že minimálne obdobie troch rokov, v priebehu ktorého turecký pracovník pôsobil na legálnom trhu práce, nezačalo plynúť bezprostredne po príchode dotknutého rodinného príslušníka do hostiteľského členského štátu, ale až neskôr.

Podpisy